

Niania - dofinansowanie

W obecnych czasach wiele pracujących rodziców decyduje się na skorzystanie z pomocy tzw. „niani”, czyli opiekunki do dzieci. Jednak nie wszyscy zdają sobie sprawę, z tego, że po spełnieniu kilku warunków można otrzymać dofinansowanie ze względu na fakt zatrudnienia niani.

Na początku warto dokładnie zdefiniować i zakreślić kto mieści się w ramach pojęcia „niania”. Po pierwsze nianie mogą sprawować opiekę nad dziećmi w różnym wieku (od 20 tygodnia życia do 3 roku życia, wyjątkowo do 4 roku życia) i przez okres czasu dostosowany do potrzeb dziecka i rodzica, co jest określone w umowie uaktywniającej zawieranej między nianią a rodzicami. Nianie sprawują opiekę indywidualną, co oznacza, że opiekują się tylko jednym dzieckiem lub rodzeństwem, w pełni uwzględniając potrzeby każdego z nich. Żeby być kwalifikowanym jako niania, należy łącznie spełniać poniższe warunki:

1. nie można być rodzicem dziecka, którym będzie się opiekować,
2. trzeba mieć więcej niż 18 lat,
3. należy zrobić badania dla celów sanitarno-epidemiologicznych i otrzymać orzeczenie o braku przeciwwskazań do pracy.

Oznacza to, że nianią może być na przykład babcia, siostra, kuzynka dziecka, ktoś spoza rodziny - sąsiadka, studentka, emeryt, osoba na świadczeniu przedemerytalnym. Niania nie musi mieć kierunkowego wykształcenia ani doświadczenia zawodowego w pracy z małymi dziećmi. Nie musi też odbywać specjalnych szkoleń.

Dofinansowanie z budżetu państwa na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne można otrzymać po spełnieniu kilku warunków. Będą mogli z niego skorzystać rodzice, opiekunowie prawni albo inne osoby, które opiekują się dzieckiem na podstawie orzeczenia sądu - jeśli:

- ich dziecko ma od 20. tygodni do 3 lat - mogą korzystać z dofinansowania do końca roku szkolnego. Wyjątkowo, jeśli dziecko nie może pójść do przedszkola, na przykład przez brak miejsc - do skończenia 4 lat.
- nie są na urlopie macierzyńskim, ojcowskim albo wychowawczym,
- nie tworzą zawodowej rodziny zastępczej,

- nie korzystają z ulgi na podstawie umowy aktywizacyjnej, czyli na przykład nie zatrudniają innej osoby, która była bezrobotna,
- spełniają jeden z poniższych warunków:
  - a) pracują na umowę o pracę albo zlecenie,
  - b) prowadzą działalność pozarolniczą,
  - c) prowadzą działalność rolniczą. Wyjątkiem są osoby, które są domownikami w gospodarstwie rolnym i podlegają ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Warto pamiętać o tym, że rodzice mogą skorzystać z dofinansowania niezależnie od sytuacji życiowej. Wobec tego z dofinansowania może skorzystać rodzic samotnie wychowujący dziecko, czyli będący panną, kawalerem, wdową, wdowcem, po rozwodzie, w separacji. Tak samo również rodzic, który samotnie wychowuje dziecko choć jest w związku małżeńskim. Taka sytuacja może mieć miejsce kiedy jego małżonek pozbawiony został praw rodzicielskich albo jest w więzieniu. W takiej sytuacji umowę z nianią podpisuje umowę z nianią tylko ten jeden rodzic. Ważny wymóg stanowi zasada, że dziecko nie może chodzić do żłobka, klubu dziecięcego ani być pod opieką dziennego opiekuna. Wtedy nie będzie możliwości przyznania dofinansowania.

Dofinansowanie będzie zależeć, od wysokości zarobków zatrudnionej przez nas niani oraz od momentu, w którym została ona przez nas zatrudniona. W przypadku niani, która podpisała umowę z rodzicami oraz rozpoczęła opiekę nad dzieckiem po 1 stycznia 2018 r., stosuje się następującą zasadę wyliczania dofinansowania z budżetu państwa składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne:

- jeśli niania ma pensję równą albo mniejszą niż minimalne wynagrodzenie - nie trzeba opłacać za nią połowy wysokości składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne. Będą one odprowadzane z budżetu państwa.
- jeśli niania ma pensję wyższą niż minimalne wynagrodzenie - oprócz połowy składek będzie trzeba opłacać tylko składki od kwoty, która przewyższa minimalne wynagrodzenie.
- Jeżeli niania została zatrudniona do opieki nad danym dzieckiem do 31 grudnia 2017 r., wysokość dofinansowania oblicza się na następujących zasadach:
- jeśli niania ma pensję równą albo mniejszą niż minimalne wynagrodzenie - nie trzeba opłacać za nią składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne. Będą one odprowadzane z budżetu państwa,
- jeśli niania ma pensję wyższą niż minimalne wynagrodzenie - będzie trzeba opłacać tylko składki od kwoty, która przewyższa minimalne wynagrodzenie.

Jeśli niania wyrazi chęć posiadania też ubezpieczenia chorobowego - trzeba potrącić składkę na to ubezpieczenie z jej pensji i odprowadzić do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Dzieje się tam, ponieważ tej składki nie finansuje budżet państwa.

Aby zatrudnić nianię w pełni zgodnie z prawem, należy podpisać z nią umowę (Jeśli jesteś w związku małżeńskim - umowę musisz podpisać ty i małżonek), a następnie przygotować dokumenty potrzebne do zgłoszenia niani do ubezpieczenia. Na ich złożenie w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych ma się 7 dni od dnia, w którym niania zacznie pracować zgodnie z podpisaną umową. Jeśli nie jest się płatnikiem składek, należy dodatkowo zgłosić samego siebie jako płatnika. Płatnik składek to każda firma, instytucja lub osoba, która zgłasza do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych osoby ubezpieczone oraz rozlicza i opłaca za nie składki na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne. Może to być na przykład pracodawca albo osoba, która prowadzi działalność gospodarczą (pozarolniczą). Pierwszą składkę należy rozliczyć do 15. dnia kolejnego miesiąca po zatrudnieniu niani (jeśli nianię zatrudniono 5 maja, to pierwszą składkę należy rozliczyć do 15 czerwca).

Zgłoszenia niani można dokonać w oddziale Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w swoim miejscu zamieszkania. Dokumenty można zanieść do oddziału lub przesłać je drogą pocztową.

Jeśli sytuacja twojej rodziny się zmieni, na przykład zwolnisz nianię, stracisz pracę, dziecko skończy 3 albo 4 lata, należy zgłosić do ZUS ową zmianę. Jeśli tego nie zrobisz - dostaniesz wezwanie, żeby zwrócić składki za czas, kiedy nie spełniasz już warunków do dofinansowania.

Aby zgłosić nianię do ZUS-u, należy przygotować

1) umowę o świadczenie usług — tak zwaną umowę uaktywniającą (umowa zlecenie dla osoby fizycznej, która opiekuje się dzieckiem),

2) dane i informacje o niani, które będą potrzebne do zgłoszenia do ZUS:

- imię albo imiona,
- nazwisko aktualne i rodowe,
- PESEL,
- data urodzenia,
- adres,
- obywatelstwo,
- czy jest emerytką,
- czy ma rentę,
- czy jest osobą z niepełnosprawnością i jeśli tak, to w jakim stopniu,
- czy niania pracuje na umowę o pracę w innym miejscu i jeśli tak, to jakie ma tam wynagrodzenie,
- czy wykonuje inne umowy,
- czy prowadzi działalność pozarolniczą,
- jej oddział Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ) i od kiedy chce mieć ubezpieczenie chorobowe — jeśli chce mieć to ubezpieczenie,

3) dokumenty, które są potrzebne do zgłoszenia niani i siebie jako płatnika do ZUS, czyli:

- zgłoszenie płatnika składek (ZUS ZFA)— jeśli chcesz zgłosić siebie jako płatnika,
- zgłoszenie do ubezpieczeń (ZUS ZUA)— jeśli zgłaszasz nianię do ubezpieczeń społecznych (emerytalnego, rentowych, wypadkowego i jeśli niania chce — chorobowego) i ubezpieczenia zdrowotnego,
- zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego (ZUS ZZA)— jeśli zgłaszasz nianię tylko do ubezpieczenia zdrowotnego,

4) dokumenty, które są potrzebne do rozliczania składek, czyli:

- deklarację rozliczeniową (ZUS DRA),
- imienny raport miesięczny o:
  - a) należnych składkach i wypłaconych świadczeniach (ZUS RCA) - jeśli rozliczasz składki na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, wypadkowe i jeśli niania chce - chorobowe) i ubezpieczenie zdrowotne niani,
  - b) należnych składek na ubezpieczenie zdrowotne (ZUS RZA) - jeśli rozliczasz składki tylko na ubezpieczenie zdrowotne niani.

Jeśli umowa z nianią wygaśnie lub zostanie rozwiązana, należy wyrejestrować wtedy nianię z ubezpieczeń do 7 dni od wygaśnięcia albo rozwiązania umowy. Wypełnić trzeba wtedy wyrejestrowanie z ubezpieczeń (ZUS ZWUA) i dać niani do podpisu. Jako datę wyrejestrowania należy wpisać kolejny dzień po dniu rozwiązania lub wygaśnięcia umowy. Dokument można zanieść do ZUS lub wysłać pocztą. Jeśli niania była jedyną osobą u Ciebie zatrudnioną, i nie opłacasz składek na własne ubezpieczenia wypełnij i złóż wtedy dodatkowo wyrejestrowanie siebie jako płatnika składek (ZUS ZWPA).

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2018 r. poz. 603 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1778 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1510 z późn. zm.)

Zadanie realizowane przez Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Obywatelskiej CIVIS SUM, finansowane ze środków przekazanych przez Powiat Zielonogórski na podstawie umowy o powierzenie realizacji zadania publicznego pn. „Prowadzenie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz realizacja zadań z zakresu edukacji prawnej w powiecie zielonogórskim w 2021 r.